

Perustuslakivaliokunta

Tiistai 18.11.2025 klo 9.00—11.40

Läsnä

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Wille Rydman ps
jäsen Fatim Diarra vihr (5, 6, 7, 8, 9, 10) (4 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk (5) (4, 6, 7 osittain)
jäsen Teemu Keskisarja ps (5, 6, 7, 8, 9, 10) (4 osittain)
jäsen Kimmo Kiljunen sd (5, 6, 7, 8, 9, 10) (4 osittain)
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mats Löfström r (6, 7, 8, 9, 10) (5 osittain)
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Onni Rostila ps (5, 6, 7, 8, 9, 10) (4 osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas (5, 6, 7, 8, 9, 10) (4 osittain)
varajäsen Maaret Castrén kok (5 osittain)
varajäsen Henrik Vuornos kok (6, 7, 8, 9, 10) (5 osittain)

Sihteerit

valiokuntaneuvos Johannes Heikkinen
valiokuntaneuvos Lauri Koskentausta
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 5 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Valiokuntapaikkojen järjestely

Merkittiin, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten on ed. Karoliina Partaselle myönnetty 14.11.2025 vapautus perustuslakivaliokunnan jäsenyydestä.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2025 vp

Pöytäkirja PeVP 104/2025 vp

Asiantuntijalausunto HE 116/2025 vp PeV 18.11.2025 apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia Asiantuntijalausunto A 4
Asiantuntijalausunto HE 116/2025 vp PeV 18.11.2025 professori (emeritus) Pentti Arajärvi Asiantuntijalausunto B 4
Asiantuntijalausunto HE 116/2025 vp PeV 18.11.2025 professori Olli Mäenpää Asiantuntijalausunto C 4
Asiantuntijalausunto HE 116/2025 vp PeV 18.11.2025 professori Veli-Pekka Viljanen Asiantuntijalausunto D 4
Asiantuntijalausunto HE 116/2025 vp PeV 18.11.2025 professori Eeva Nykänen Asiantuntijalausunto E 4
Asiantuntijalausunto HE 116/2025 vp PeV 18.11.2025 professori (emeritus) Teuvo Pohjolainen Asiantuntijalausunto F 4

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, liite
- professori (emeritus) Pentti Arajärvi, liite
- professori Olli Mäenpää, liite
- professori Veli-Pekka Viljanen, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:

- professori Eeva Nykänen, liite
- professori (emeritus) Teuvo Pohjolainen, liite

5. Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkilouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 111/2025 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkilouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi A 5

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin korvata kappaleen 5 viimeisen virkkeen sana "harjoittajan" sanalla "harjoittajalla".

Päätettiin lisätä kappaleen 6 ensimmäisen virkkeen jälkeen uusi virke seuraavasti: "Perusoikeusuudistuksen perustelujen mukaan siinä vahvistettaisiin yrittämisen vapauden periaate, kun ammatti ja elinkeino on nimenomaan mainittu toimeentulon hankkimisen keinona (HE 309/1993 vp, s. 67/I)."

Päätettiin lisätä kappaleen 6 jälkeen kaksi uutta kappaletta seuraavasti:

"Eduskunnan perustuslakivaliokunta on tuoreessa käytännössään tarkastellut verotuksen ankaruutta perustuslain 15 §:n omaisuusensuojasäännöksen kannalta. Perustuslain esitöi-

Pöytäkirja PeVP 104/2025 vp

den mukaan perustuslain omaisuudensuojasäännöksestä on johdettu konfiskatorisen verotuksen kielto (HE 309/1993 vp, s. 63). Konfiskatorisen verotuksen kieltä on perustuslakivaliokunnan mielestä syytä lähestyä perusoikeuksien rajoituksilta edellytettävän oikeasuhteisuuden näkökulmasta. Rajoitus ei saa mennä pitemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettavan oikeushyvään. Mitä ankarammaksi verotus muuttuu ja mitä lähemmäksi sen konfiskatorisuutta tullaan, sitä painavampia perusteita lain tueksi on esitettävä (PeVL 9/2023 vp, kappale 5, PeVL 31/2025 vp, kappale 20).

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan lainsäädäntö, jonka perusteella laillisella elinkeinon tai ammatinharjoittamisella ansaittuun tuloon kohdistuva veron määrä voisi yksittäistapauksessa muodostua suuremmaksi kuin siitä tosiasiallisesti saatu tulo, olisi konfiskatorisen verotuksen kiellon vastainen ja siten ongelmallinen omaisuuden suojan sekä myös elinkeinovapauden kannalta (PeVL 31/2025 vp, kappale 21)."

Päätettiin muuttaa kappaleen 8, josta oli tullut kappale 10, ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on todennut hintasääntelyn kohdistuvan perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan ja ettei esimerkiksi myyntikatteen suuruuden sääntely ollut tältä kannalta aivan ongelmaton (PeVL 71/2022 vp, kappale 5)."

Päätettiin muuttaa kappale 9, josta oli tullut kappale 11, kuulumaan seuraavasti: "Arvioi-
dessaan nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä kumottavaksi ehdotettavaa negatiivista myyntikatetta koskevaa sääntelyä (PeVL 71/2022 vp, kappale 7) perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että hallituksen esityksen perustelujen mukaan negatiivisen myyntikatteen merkitys muodostui joillekin apteekeille taloudellisesti merkittäväksi. Tältä osin ehdotettua sääntelyä oli valiokunnan mukaan omaisuudensuojan ohella merkityksellistä arvioida myös perustuslain 18 §:ssä turvatuun elinkeinovapauden kannalta. Perustuslakivaliokunta on arvioinnissaan antanut merkitystä myös sille, että yksittäisestä lääkevalmisteesta saatavan myyntikatteen vaikutus apteekin kokonaisliikevaihtoon voitiin arvioida verraten vähäiseksi ottaen huomioon, että apteekkimaksu eli nykyinen apteekkivero määräytyi apteekin koko liikevaihdon perusteella (PeVL 49/2005 vp, s. 2—3)."

Päätettiin lisätä kappaleen 11, josta oli tullut kappale 13, alkuun uusi virke seuraavasti: "Valiokunnan saaman selvityksen mukaan apteekkeja on Suomessa 833."

Päätettiin poistaa kappaleen 11, josta oli tullut kappale 13, toiseksi viimeisestä virkkeestä sana "uutta".

Päätettiin korvata kappaleen 12, josta oli tullut kappale 14, ensimmäisen virkkeen sanat "valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi" sanoilla "valtiosääntöoikeudelliseksi kysymykseksi".

Päätettiin poistaa kappaleen 15, josta oli tullut kappale 17, toiseksi viimeisestä virkkeestä sanat "nyt ehdotettua sääntelykokonaisuutta kohtuullisemmat".

Pöytäkirja PeVP 104/2025 vp

Päätettiin lisätä kappaleen 16, josta oli tullut kappale 18, alkuun uusi virke seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta pitää selvänä, ettei elinkeinovapautta turvaa mahdollisuus luopua harjoittamasta elinkeinoista."

Päätettiin lisätä kappaleen 17, josta oli tullut kappale 19, ensimmäiseen virkkeeseen sana "myös".

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2025 vp

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2025 vp

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

8. Lakialoite laiksi Suomen perustuslain 28 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 16/2025 vp

Asia on saapunut valiokuntaan.

9. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

10. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on keskiviikkona 19.11.2025 klo 9.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala